

Ad

Homeri Odysseae aliquot locos annotationes

adiecit

Augustus Theophilus Lange,

phil. Dr. reg. que Professor.

A.

V. 1. *Μοῦσα*. Ab epicis poetis, quo melius rerum molem memoria comprehenderent et certiora memorarent, Musae auxilium implorari moris fuit*). Similiter init. Iliad., ubi cf. Wolf's Vorlesungen etc. ed. Usteri, et Virg. Aen. I, 8. Neque hymnorum, qui epicorum carminum formam referentes tamquam medii inter haec et lyricum genus sunt, auctores tali invocatione abstinerunt, ut in hymn. in Mercurium, Venerem, Matrem deorum, Jovis pueros, Pana, aliis. Hinc eam ad lyricos, cum non tam sensus suos exprimerent quam sententiarum vim aut eorum, quae ipsi vidissent, aut fabularis vel eius aetatis, quam memoria complectimur, exemplorum gravitate confirmari vellent, translata diuturno usu paulatim eo descendisse facile patet, ut pristina eius vis plane evanesceret. Atque prioris generis luculentum suppeditat exemplum Horat. Carmin III, 4, alterum cernitur in Aleman. fragm. Antholog. lyr. ed. Mehlhorn p. 43 *Μῶσ' ἔγχε Καλλιόπαι κ. τ. λ.*, et in Stesichor. fragm. *Δεῦρ' ἔγχε Καλλιόπεια λιγυία*. Musae nomine supra omisso, quia Od. ω', 60 novem esse Musae perhibentur, facile adducimur, ut, cui earum hae partes demandatae essent, tum non ambiguum fuisse credamus.

V. 4 *ἔπεσεν*. Quod laudis genus eximium habetur, eius etiamsi complures participes sunt, id cum quis praesertim poeta primarias agenti ita impertit, ut solus eo florere videatur: in re aperta et omnium sermonibus celebrata nemo non videt

*) Cf. Nitzsch ad. Od. θ', vs. 488 et 499.

non id quaesitum esse posse, ut a veritate deflectens merita laude socios orbaret, sed illius, quo caetera referuntur omnia, etiam clarius virtus eniteret. Male igitur Eustath. et Schol., ut laude illa Ulixem unum afficiant, Odys. χ' v. 230 afferunt, ubi Minerva eum non Troiae ipsius viribus dirutae, sed ipsius consilio captae meminisse iubet. Nec magis esse, quod l. c. Faesius Eustathium secutus Ulixem Troia excisa cognomen *πολιπύροθου* sibi invenisse dicat, imo huic aeque atque Achilli id iam ante impositum esse ex Il. β' , v. 278 et θ' , v. 372 apparet.

V. 18 *οὐδ' ἔνθα*. Quam Nitzschius Schol. Venet. ad Il. π' , v. 46 et Schaeferum ad Pors. Euripid. pag. 566 secutus proposuit sententiam, quae verba *οὐδ'* — *φίλοισι* uncis includenda et *ἔνθα* ad *Ἰθάκην* referendum censet, eam etsi in Addend. et Emendand. non diserte improbavit, tamen quod nescio a quo monitum dicit, ita si statuatur, laborum, quos Ulysses Calypsus insula relicta pertulerit, ultimos tantum significari, utram ipse sententiam potiore ducat, in medio relinquitur. Nec magis idem ad se Faesium perduxit, qui parenthesi reiecta et puncto inferiori post *φίλοισι* posito ab *οὐδέ* apodosis initium vult fieri; quo facto sua sponte *ἔνθα* vim temporalem induit. Qua tamen ratione cum nihil novi inferatur nec quod non e superioribus satis superque appareat, Ulysem etiam tum procul a patria retentum cum adversa fortuna conflictari: mirum quantum languoris et lentitudo plane intolerabilis orationi modo inceptae conciliatur. Quodsi Nitzschio adstipulamur poetam prooemio id agere probanti, ut Ulysem sociis amissis et nymphae insidiis ad errorum finem admoveri coeptum exhibeat: partium, in quas eius fortuna quodammodo dipescitur, altera ne rerum ambitu et pondere priori inferior videatur aut in simili laborum genere versanti audientium delectatio et studium desit, non melius praeparari et via ei muniri potest, quam si rei, cui mirifica quaedam animum movendi et ad se trahendi vis inest, mentio iniicitur. Nec vero quicquam magis contra omnium opinionem dici potuit quam Ulysem ne tum quidem cum patria tandem repetita inter suos commoraretur aerumnis levatum fuisse. Itaque in illa Nitzschii sententia pag. 6 acquiesco, nisi quod particulae *καί* ante *μετά* vim intendendi subiiciendam atque eam non cum participio *πεφνηγμένος*, quia Ulysses ad Ithacam appulsus cum suis congressus est, sed cum *οὐδ' ἔνθα* coniungendam censeo: ne ibi quidem etsi inter suos versans etc. Similem huius particulae usum repraesentant Hom. Il. ρ' , v. 104 *ἐπιμνησάμεθα χάριτος καὶ πρὸς δαίμονά περ* et υ' , v. 367. Quod enim Hermannus ad Viger. ed. nov. p. 835 dicit *καί* ista potestate impertitum participiis vel adiectivis iungi, id latius patet. Praeterea sententiae meae non mediocri pondus affert vox *ἄεθλος*, cuius quae propria est signifi-

catio, quid ea huic loco magis convenire dixeris? Cui enim fatale fuit in longo errorum cursu mala ex malis ferre et perpeti, eum, qua semper excelluit animi magnitudine, de ea ne quid deminutum et detractum esse videretur, erroribus finitis poeta agentem, certamina conserentem aptissime finxit.

Vs. 23 et 24 quod afferunt de Aethiopibus locorum, quae incolunt, situ in duas partes divisus, id eam legentibus molestiam exhibet, ut, utros eorum Neptunus adierit, nesciant. Quae res cum iam Scholiast. apud Eustath., qui ne talia quidem incomperta esse vellent, suspensos habuisset, deus inde per Solymorum montes revectus (Od. ε', v. 283) ut eius nodum prorsus expedivisse iis visus est*), ita Nitzschio, quia verbis διχθὰ δεδαλαται — οἱ μὲν δυσ' Ὑπερ, οἱ δ' ἀν. fultus Aethiopes in ipsa australi regione collocaverat, ne a se descisceret, poetam a nostra ratione recedentem de locis orienti soli aliquanto propioribus cogitasse persuasit. Illa tamen verba quia nihil habent, unde obeuntis et orientis solis confinia elicias i. e. summum locum, quo sol simul ascendit, descendere incipit, sed illius regionum spatii, quod sol decurrit, quaslibet partes complectuntur, id quod post Thiersch. in gr. gr. § 254 d et ipse Nitzschius probat: una cum illa huius opinione tollitur necessitas statuendi Aethiopes nimia vi caloris in meridie prohiberi, quominus sedes teneant continuas. Caeterum Nitzschius, quam vs. 23 et 24 interpretationem dedit, ei tantum tribuit, ut caussa non addita p. 9 ad simpliciores illam redeundum esse putaret. Quodsi quid, quo Aethiopes disiuncti tenerentur, poetae observatum esse idem non male dicit, Od. δ', vs. 83 et 84 eo sententiam meam inclinant, ut Aegypto eos diremtos fuisse existimaverit. Nam versui 83 cum proximus ita videatur adiectus esse, ut, quae illo totius itineris summa proponitur, eius tanquam complementum contineat, nominum ordine non modo nihil est quare offendamur, sed etiam Aethiopibus post Aegyptios illatis et his Sidoniisque interpositis ad eam cogitationem facile deducimur, ut poetae eos ab utraque Aegypti parte incoluisse videri arbitremur. — Quod Nitzschius (annot. ad Od. δ', v. 83) a Dissenio se doctum dicit per immodicos calores fieri non posse, ut in plaga australi habitetur, eius nescio an Schol. apud Eust. ansam dederit, qui Aethiopes propterea ultimos hominum vult vocatos,

*) "Οτι δοκεῖ τισὶν ὁ ἐνταῦθα Ὀμηρικὸς Ποσειδῶν πρὸς τοὺς ἀνατολικωτέρους Αἰθίοπας ἀπελθεῖν, διὰ τὸ λέγειν ἐν τοῖς ἑξῆς τὸν ποιητὴν ὅτι ὁ Ποσειδῶν πλέοντα τὸν Ὀδυσσεῦ εἶδεν ἐν Σολύμων ὄρεσιν, ἅπερ εἶσιν ἐκεῖ ἀνατολικώτερα. Eustath.

quia eorum sedes ad loca sole perusta pertineant *). Usterium l. c. p. 151 extr. quamquam Nitzschii testimonio usum, qua hic ratione ductus illum populum ab austro removit, eadem mirum est impulsus esse, ut eum in orientem et occidentem transferret.

V. 50 *νήσος δένδρηεσσα* non cum Matth. in gr. gr. § 432. 5 in appositionibus numeraverim, quia cui voci accuratius definiendae haec inservire cogitanda est, eam et interiecta sententia et casuum, in quibus positae sunt, differentia cum illa arcte coniungi non patitur. Imo vero qui est Homeri mos sententias sententiis addendo, tamquam pari omnes vi praeditae sint, (Il. α', v. 5 *Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή* et v. 10 *ὀλέκοντο δὲ λαοὶ*) orationem contexere, *νήσος δένδρ.* enunciati instar habere censuerim: quam opinionem et locus, quam verba illa obtinent, non medio criterio adiuvat **). Idem sententias struendi modus cernitur in Od. δ', v. 606 et Il. κ', v. 437, quorum omnium hoc est proprium, quod quae rerum descriptio praecedente versu fieri coepta est, ea proximo adiecto non solum uberior et plenior redditur, sed etiam ad exitum perducitur. Atque ne nobis a quo occurrat quaerente, qui factum sit, ut ibi nominativo soli locus esset, hic casus cum reliquarum enunciati partium vim nullius subeat et ea sit natura, ut rei definiendae initium ab eo oriatur, unus omnium aptus apparet, qui, si quid quocunque alio casu in orationem illatum nominibus non eodem casu distinctis enodatus exponendum est i. e. ita, ut quae sententiae primariae amplificandae inserviunt, his cum ea syntacticus nexus non intercedat, rem institutam persequendi partes sustineat. Cui casui verbum *εἶναι* cogitatione esse addendum ut non ubique quae praecedunt diserte moneant, tamen integro animo legenti sponte patebit.

Neque in Il. ζ' v. 396 *Ἠετίων* cum Matth. l. c. ibid. appositionis vices sustinere videbitur reputanti eo nihil addi, quo nomen praecedens disertius exponatur, nec casus inter se convenire. Quam casuum discrepantiam qui articuli subiunctivi casu effectam esse volunt, Homero orationis simplicitatis mire studioso vereor ne artificiosius dicendi genusecultiori aetati adamatum iusto saepius obtrudant. Itaque

*) *Διὰ ταῦτα τοίνυν τὸ ἔσχατοι ἀνδρῶν τριχῶς νοεῖται ἢ διότι παρωκτανίται κατὰ μεσημβρίαν εἶσιν οἱ Αἰθίοπες, ὧν ἀοίκητος ἡ ἐπέκεινα διὰ καύματος ὑπερβολὴν κ. τ. λ.*

**) Baumgarter — Crusius colo post *θαλλάσσης*, posito mecum facere putandus est. Tamen Il. β', v. 354, quem ex Eust. affert, integri enunciati vim non habet; et nominativi usus ut ampliore eorum, quae interiecta sunt, ambitu satis excusatur, ita simul hoc efficit, ut orationi quasi nova cum vi surgenti plus vigoris accedat.

poetaab Ἡετλων, ὅς integri enunciati initium, non partem priori vi inferiorem fieri voluisse existimandus est. Quo tamen de genere tum nihil certi constitutum nec legem, quae nunquam non observaretur, scriptam esse documento est Il. η', v. 138, structurae ad rationem postea vulgarem directae exemplum. At eadem substantiva in diversis casibus posita non appositionis loco haberi, sed alterum sua vi stans et a priori distinctum cogitari Homerum voluisse etiam inde patet, quod, ubi sententia ad finem nondum pervenit, ibi etiamsi proximi pronomini relativi casum substantivum facillime induere poterat, id non pronomini, sed praemisso substantivo accommodatum videmus, ut Od. α', v. 22—25 ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε —, Αἰθίοπας, τοί — — —, ἀντιῶν κ. τ. λ.*). Praeterea animadvertas velim, quantumvis Homeri ingenium orationis variandae causa sibi indulserit, hoc constanter observatum esse, ut ab istis palilogiis versus inciperet; etenim ne quid audientibus taedii exhiberent et plane otiosae esse viderentur, nisi modica canendi intercapedine facta uti iis non licuit, cf. Il. β', vs. 671, 838, 871. ξ', v. 154. μ', v. 96. χ', v. 128. ψ' v. 642.

Ad hanc grammaticae Homericæ partem delatum difficile est his se finibus continere et ea relinquere intacta, quae finitima ei sunt et quo quis ipso rei cursu deducitur. Od θ', v. 74 οἴμης τῆς τότ' ἄρα κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἕκαστον et Il σ', v. 192 ἄλλον δ' οὐ τεν οἶδα τεῦ ἄν κλυτὰ τεύχεα δύω, quos Matth. l. c. § 474 in attractionis exemplis ducendos censuit, ad eius sententiam tuendam non satis possunt. Ac de priori quidem loco cum eo Nitzschius consentit, qui Il. κ', v. 416 et π', v. 56 et hymn. ad Demet. v. 66 illi conferendos esse iure negat, eius eandem atque Od. α', v. 51, Il. ξ', v. 396, Pindar Nem. 6, 54 (35) esse rationem non satis comprobavit. Etsi enim omnes loci hoc inter se commune habent, quod rei in orationem illatae descriptio accuratior subiicitur, tamen in duobus illis Homericis ei praemissa substantiva accesserunt, in Od θ', v. 74 pariter atque apud Pindarum

*) Qui similitudinis aliorum locorum specie allecti Αἰθίοπες scribi volunt, neque pronomen relativum ista forma indutum in his carminibus ullam vim ad praecedens substantivum exercere neque, ubi oratio ad nominativum deflexerit, ibi quicquam subiectum esse, quod, ut hoc loco ἀντιῶν, ad primariam sententiam respiciat, non satis cogitant; a qua divulgum participium quis tandem ferat? Sic enim nominativus (Αἰθίοπες) introductus sermonis contextum non interrumpit, sed abrumpit, ut praegressa cum sequentibus in unam verborum compagem animo connecti nequeant. Contra accusativo servato, quae ad principalem sententiam explendam pertineant, ea esse accessura expectatio si non movetur, at certe non praeciditur. De hoc dicendi genere infra fusius explicabitur.

aliud nomen irrepsit; cuius similitudini ne quis genitivum *ὄμης* obstare putet, eius usum ita tuetur, ut illud, quod a Vossio dictum est, pronomini relativo a *τ* incipienti ut secernendi potestate praedito nomen ex eo aptum praemitti non licere, valde ei assensus, cum aliter genitivum explicari posse neget, pronomini *τῆς* paene mere demonstrativam vim attributam et *ὄμης* ei accommodatum velit. Quae tota ratio ideo vacillat, quia non tantum Homeri loquendi usus ad Pindaricum directus, sed etiam illum nulla re coactum a significatione pronominis ubique obvia recessisse vix credibile est et id, in quo rei cardo vertitur atque oratio tanquam acquiescit, praegressis annunciatum et praeparatum proximo demum versu adiungitur. — Eustathius *ὄμης* aut cum *κλέα ἀνδρῶν* aut cum *ἀειδέμεναι* (sc. ἀπὸ ὄμης ἐκείνης) coniungendum esse docens viam aperuit Faesio, qui *ὄμης* totum carmen significare recte vidit, ex praecedentibus pendere minus accurate dixit; illud enim quo spectare velit, cum non appareat, equidem non video, qui genitivi ratio commode expediatur. Nihil obstat, quominus orationem sic comparatam putemus, ut *σχῆματι ἀπὸ κοινοῦ* locus sit; nam *ὄμης* et cum *κλέα ἀνδρῶν* et cum *νεῖκος* ut notio generalis cum specialibus facillime societatem init. Hinc simul intelligitur *ὄμης*, si a genitivo discedere volueris, appositionem, quam dicunt, esse non posse nec ita usurpatum, ut, quo maxime attentionem poeta trahi velit, ab eo orationis cursu retardato animus avertatur et detorqueatur. Comma igitur, quo vulgo post *ἀνδρῶν* inciditur, delendum est.

In altero loco ne quis *ἄλλον τευ* sequenti *τεῦ* deberi putet, si verbum *οἶδα* his vocibus interpositum impedimento esse nolis, tamen restat, ut, cum non ita raro genitivus pro accusativo post *εἰδέναι* inferatur (Il. μ', v. 229 *εἰδείη τεράων* et ο', v. 411 *εὔ εἰδῆ σοφίης*) aut hoc struendi genus scriptor secutus sit, aut, id si minus probandum videatur, quia circa arma oratio omnis vertitur, haec notio ut potior et suo pondere gravior eius animo obversata coniunctioni duarum locutionum, cuius apud Homerum haud infrequens usus est, ortum dederit; quo ut confugiam, quae agmen claudunt *εἰ μὴ Αἰαντός γε ἴσάκος Τελαμωνιάδαο*, me vehementer monent, ne dicam, cogunt. Versum igitur conflatum ex his membris cogitare licet: *ἄλλον δ' οὔ τευ οἶδα κλυτὰ τεύχεα, τὰ ἄν δύω* et *ἄλλον* (*ἄλλον*) — — *οἶδα, τεῦ ἄν— τεύχεα δύω*.

Superest, ut eorum locorum recensio fiat, in quibus praeterea substantivum postpositi pronomini relativi vim videtur expertum esse*) Il. ξ', v. 75 sq. *νήες ὄσαι*

*) In Il. σ', vs. 444 sq. *κούρην ἦν ἄρα οἱ γέρας ἔξελον νῆες Ἀχαιῶν, τὴν — — ἔλετο κρείων* — etsi utriusque enunciati verbo accusativum postulante primo obtutu difficilius videtur, diiudicare, utrum de

πρωῶται εἰρύεται ἄρχι θαλάσσης, ἔλκωμεν et v. 371 sq. ἀσπίδες ὅσσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἠδὲ μέγιστα, ἑσάμενοι et κ', v. 416 sq. φυλακὰς δ' ὡς εἴρεαι, ἤρωσ, οὔτις κεκριμένη δύνεται a ξ' v. 396 differunt quidem eo, quod verba ad substantiva referenda eaque enunciationi relativae subiecta habent, tamen nomina non verbis, sed pronomini accommodata nullam eius similitudinem efficiunt. Neque enim continuatur descriptio, quae ne aequabili et ad amussim directo cursu procedens longuorem pariat, casuum mutationem fieri necesse est. Quum igitur bis nominativus nominativum, semel accusativus accusativum excipiat, hoc non negligenter, sed bono consilio factum videtur.

Sic illud attractionis genus, quod inversi nomine vulgo non male nuncupatur, posteaquam iis, intra quos apud Homerum ei iure locus relinquatur, finibus circumscriptum est, a parvo quidem et admodum tenui initio id profectum videmus, tamen propter illam, quae in eo inest, vim posterioris aetatis scriptoribus perquam idoneum videri potuit, cuius campus late extenderetur.

Neque inconsiderate et temere substantiva nunc praemitti nunc postponi pronomini credendum est. Manifesto enim si prius auditur res, propter quam reliqua proposita sunt, quam qualis sit aut quid omnino ad eius commemorationem pertineat, totius sententiae vis ac pondus in eam ut seorsum cogitandam confertur *). Contra ubi non est, cur ulla notionum a caeteris distincta audientes teneat, in suo quamque loco positam videmus. Itaque in Od ξ', v. 93 ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐν Διὸς εἰσιν, οὐ ποθ' ἐν κ. τ. λ. et Il κ', v. 418 ὅσσαι μὲν Τρώων πύρρος ἐσχάρα, οἶον ἀνάγκη, οἱ δ' ἐργηρόρθασι cum numeri ratio praevaleat pronomine expressi, sedes ei in principio non potuit non concedi.

Praeterea me sequere ad illud sententiarum genus perquirendum, in quo substantiva non, quod vulgaris opinio requirit, cum sententia primaria coniuncta, sed a verbo suo diremita in enunciationem relativam inserta sunt. Neque Faesio nec aliis huic verborum collocationi quicquam gravis et memoria dignae causae

attractione cogitandum sit necne, tamen gravitas vocis κόρη in principio versus collocatae, in qua tanquam maiori obiecto reliqua oratio versatur, eam cum ἦν coniungere dissuadet; quae quo magis emergeret, articulo praepositivo eius notio in animum revocata est. Atque eadem hymni ad Demet. v. 66 κόρη τὴν ἔτερον —, τῆς ἀδελφῆς ὅπ' ἔκονσαι ab hac disputatione excludendi est causa, quae supra Pindari fuit.

*) In Il χ', v. 121 κτῆσιν ὄσσην πολίεθρον — ἐέργει vox κτῆσ. non minus ad πάντα δάσ., quae praecedunt, quam ad proxima inclinare et appositionis munere fungi putanda est.

subiiciendum videtur; nam altum fere hac de re silentium. Quin ille etiam eo procedit, ut in Od. α', v. 70 verba ἀντίθειον Πολύφημον similiter ut ib. v. 51 νῆσος δεινδοθήεσσα posita esse censeat. Contra cave in hac attractione atque in ea, quam huic contrariam paulo ante adumbravimus, libidinem dominari aut metri ratione coactum poetam eo confugisse existimes.

Ac peculiaris haec ratio a locis videtur repetenda esse qualis est Il τ', v. 326 ἦε τὸν, ὃς Σκύρῳ μοι ἐνι τρέφεται φίλος υἱός. Nihil enim magis Homericæ dicendi simplicitati convenit, quam si notio, ubi sine ulla sententiæ perturbatione ad duo verba referri potest, propiori accommodatur. Qua in re nihil artificiose quaesitum esse intelligitur ex Od. β', v. 119 sq. παλαιῶν, τᾶων αἰ πάρος ἦσαν ἐνπλοκάμιδες Ἀχαιῶν, Τυρώ τ' Ἀλκμήνῃ τε ἐυστέφανός τε Μυκῆνῃ. Si Ἀχαιῶν ad τᾶων dirigi volueris, praeter incommodum, quod trium genitivorum concursu efficitur, nomina propria intercedente genitivo ab enunciatione rel. segregari quis tandem probet? — Pergamus ad alia his similia. Od. α', v. 68 sq. Κύκλωπος κεχόλωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, ἀντίθειον Πολύφημον, ὅον κράτος ἔσκε μέγιστον — Descriptioni per duo membra relat. continuatae interiectum nomen propr. iure priori annexum est; nam genitivus ut praeter necessitatem irae notionem iterum animo obiiceret, ita expositionem et cursus, quo oratio fertur, aequabilitatem misere interrumperet. Horum incommodorum posterius haberet reditus ad accusativum in Od. λ', v. 122 sp. εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκηται, οἳ οὐκ ἴσασιν θάλασσαν ἀνέρες οὐδέ — — ἔδουσι. Etiam in Il γ', v. 121 sq. εἰδομένη γαλόφῳ, Ἀντην, δάμαρτι, τὴν Ἀντην. εἶχε — — Λαοδικην, — — ἀρίστην si voces Λαοδ. et ἀρίστην praecedenti δάμαρτι convenientes feceris, eodem casu per quatuor membra vi paria servato nonne de loci gratia et suavitate mirum quantum detrahetur? Nam omnibus in rebus similitudo est satietatis mater (Cic. de Invent. I, 41, 76).

Proxime ab his absunt illa enunciata, quae ad ampliorem ambitum extensa nomen proprium appositionis instar verbi primarii obiecto additum ab eo satis magno intervallo disiungunt, ita ut reditum ad illud nemo exspectet, nedum exoptet. Eiusmodi est Il η', v. 186 sq. ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν Ἴκανε φέρον ἀν' ὄμιλον ἀπάντη, ὃς μιν — — βάλει παῖδιμος Λας.

Hanc collocationem ad oratoriam vim exercendam adhiberi et sententia una regi potuisse brevi explicatione planum facere conabimur. Ac primum substantivo pronomini arctius iuncto hoc quaeritur, ut verbi enunciati relativi vis intendatur neve ipsum casu et fortuito adhibitum, sed necessarium primarii com-

plementum esse videatur; quod si abest, ne huic quidem ullus locus relinquatur. Il. ι', v. 131 sq. τὰς μὲν οἱ δώσω, μετὰ δ' ἔσεται ἦν τότ' ἀπηύρων κούρην Βρισηῖος. Attende gradationem, qua oratio procedit; postremis verbis ea summum ascendit Agamemno enim quas forma praestantes sibi elegerit puellas se Achilli daturum esse pollicetur; his ne Briseidem confunderet, sed separatim commemoraret, ideo tantum factum est, quia, quanto plus praeter illas ei tribueret, maxime insignire volebat. Quod num melius assequi potuit quam se ipsam illam Brisei filiam a se tum ei ereptam reddendum promittens? quippe olim Achillis iram subire quam huius possessione carere maluerat. Concidet igitur sententiae virtus, nisi ἀπηύρων et κούρην Bq. arctius inter se copulaveris. — Contra in Il. γ', v. 351 sq. Ζεῦ ἄνα, δὸς τίσασθαι, ὃ με πρότερος κίχ' ἔοργεν, δῖον Ἀλέξανδρον nisi acceptis ab Alexandro iniuriis cum Menelaum ab Jove precari fas non sit, ut ultionis ex illo exigendae copiam sibi faciat, et relativa enunciati parte sublata ad sententiae integritatem nemo quicquam requirat, nomen proprium ad primum verbum, cuius maior esset vis, non potuit non revocari*). Neque in Od. ξ', v. 174 νῦν αὖ παιδὸς ἄλαστον ὀδύρομαι, ὃν τέκ' Ὀδυσσεύς, Τηλεμάχου cum verbis ὃν τέκ' Ὀδ. a more illo vel notissimas res identidem in memoriam revocandi profectis facile careamus, inepte ad genitivum oratio sese retulit.

V. 89 μᾶλλον ἐποτρύνω — Telemachus, cui per aetatem quicquam audere non licuerat, quidquid proci vellent, id fieri diu passus paullatim spiritum quendam, quo et iniuriarum acceptarum iram et rerum suarum potentis speciem prae se ferret, sibi sumere coepisse putandus est; qui ne frustra susceptus sit, illius animum augere et ad agendum incitare, aucto libere loquendi audaciam addere deae in animo est. Aliter Nitzsch.

V. 327. Apud Homerum ut nihil usquam reperitur, unde quis Aiacem Minervae iram sibi conflavisse suspicetur, negligenter consultone factum sit, non male quaeri licet. Atque cum, ut ira illa eius mentem perturbans gravissimum habuit exitum, ita eius caussa iam per se gravissima legentibus non possit non videri: poetam aut rem atrociorum ratum, quam quae numine divino non laeso aperiri quiret, aut referre veritum, quod principi viro aetate sibi propiori esset

*) At si hominem ab homine poeta petentem fecerit, ut in iniuriis, quarum illum causam non esse nunc primum aperitur, persequendis opem sibi ferat, enunciato relativo cum maior vis accedat nomen eius, in quem iniuriae illatae poenae expetendae sunt, apte accommodabitur.

dedecori, reticuisse autumaverim. Caeterum poeta, quem (Od. δ', v. 502 sqq.) per Neptunum intereuntem facit, eundem deae irae succubuisse (γ', v. 134 sq.) dicens sibi non repugnat. Ajax enim deo magniloquentia offenso tempestate laborans deam non adiutricem, sed eius animum a se aversum et alienum habuit.

V. 424. In Ulyssis domo procos non pernoctare mirum non est. Nam Il ζ', v. 243 sqq. non plures in domibus fuisse thalamos docemur quam ad familiarum usum necessarii esse videntur; his ut pro domus amplitudine et dignitate unus aut duo accederent, in quos hospites reciperentur, mos ab antiquis traditus requirebat.

Haec iam typis exscribi coepta erant, cum Dr. Julii Caesaris commentariorum, quos *Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft* inscripsit, anni XIII fasciculus V (in publicum prodiit d. VII Januar. 1856) ad me perlatum est; in quo quae inest commentatio, qua Faesius Ameisii censuram Odysseae a se iterum editae disquisitioni subiecit, eius rationem habere non magis mihi lieuit, quam illam censuram Jahnii novis commentariis (70, 3. p. 223—271) insertam et Bergki commentatt. crit. spec. V nancisci adhuc contigit.